

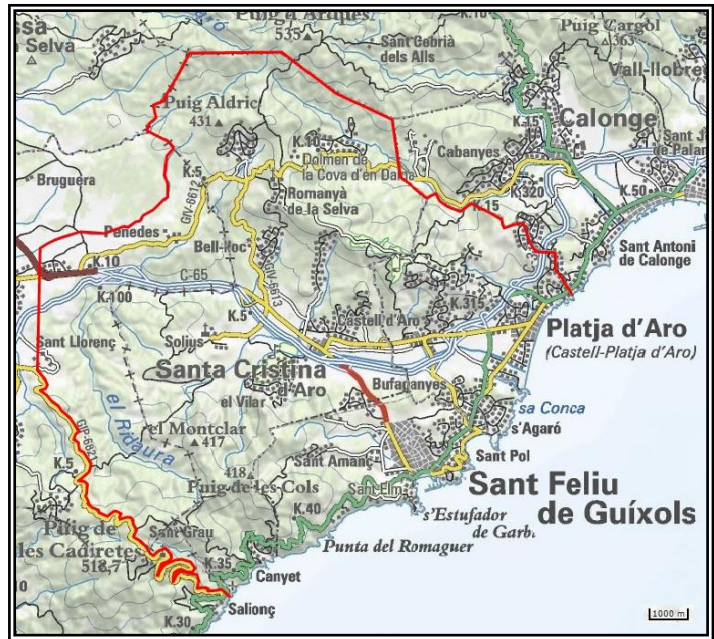
MAMÍFERS A LA VALL DEL RIDAURA

Carlos Alvarez-Cros (2020)

INTRODUCCIÓ

Aquest és un recull de les espècies de mamífers detectades a la vall del Ridaura fins al 31.I.2020. A aquest document, per vall del Ridaura, s'entén l'àrea de terreny (uns 130 km²) compresa pels termes municipals de Castell-Platja d'Aro, Sant Feliu de Guíxols i Santa Cristina d'Aro (amb la franja oriental del terme de Llagostera) i la part de mar de fins a cinc milles nàutiques enfront de la mateixa

Pel que fa a les dades, s'ha consultat les inèdites procedents de llibres de camp de diversos membres del Grup de Natura Sterna, citacions publicades al portal de l'ICO, Ornitho.cat, citacions publicades als Anuaris ornitològics i naturalístics de la vall del Ridaura (Costa Brava) i bibliografia antiga diversa.

En referència als micromamífers (musaranyes, ratolins i talpons), la majoria de les dades han estat obtingudes a partir de l'estudi d'egagròpiles d'òliba *Tyto alba*, portats a terme per Josep Ma Bas i Jaume Ramot. Malauradament, moltes de les dades de les espècies més grans acostumen a provenir d'atropellaments. En tot cas, també se n'ha obtingut mitjançant la instal·lació de càmeres fotogràfiques trampa (Josep Ma Bas i Jaume Ramot).

Hi ha dos grups especialment desconeguts i mancats d'informació. Un és el dels quiròpters (ratpenats). Darrerament, membres de Natura Montfred (Laura Torrent, Àngel Torrent, Miguel Ángel Fuentes, Sergio López), que també ho són del Grup de Natura Sterna, i Albert Gallego i Josep Vidal han fet un cert esforç de prospecció mitjançant enregistraments d'ultrasons, fet que ha proporcionat la majoria de les citacions. L'altre grup poc estudiat, és el dels cetacis (dofins i balenes). Fora de les espècies més comunes, les citacions d'espècies de presència més rara, escassa o pelàgica estan basades en notícies d'avaraments recollides a bibliografia relativament antiga, que es cita després de cada observació.

Al llistat que segueix es fa una certa valoració de l'estatus de cada espècie i, a les que tenen menys de tres citacions, s'especifica quines són.

Darrera aquest llistat en segueix un segon amb les espècies al·lòctones. Finalment, un tercer que inclou algunes espècies de quiròpters dels que la bibliografia situa casa nostra dins la seva àrea de distribució, però de les que no tenim coneixement directe de la seva presència.

LLISTAT

Ratpenat d'orelles dentades

Myotis emarginatus

El 13.VIII.2019, es confirma la identitat d'aquest ratpenat del que, el 5.VIII.2019, es va detectar una colònia d'uns vint exemplars prop de l'abocador de Solius; primer registre gràfic d'aquesta espècie a la vall.

Ratpenat de ferradura

Rhinolophus sp.

Els dies 15.V.2019 i 27.VIII-2019, s'observa dos exemplars prop de l'abocador de Solius.

Ratpenat de ferradura mediterrani

Rhinolophus euryale

Estatus: insuficientment estudiat.

Citat a la quadrícula UTM EG02.

Font: Palomo, L. J. y J. Gisbert. 2002. Atlas de los Mamíferos Terrestres de España. DGCNSECCEM - SECEMU, Madrid. In Flaquer, C., Ruíz-Jarillo, R. & Arrizabalaga, A. (2004); Contribución al conocimiento de la distribución de la fauna quiropterològica de Cataluña.; Galemys, 16(2): 39-55.

<http://www.secem.es/wp-content/uploads/2013/03/Galemys-16-2-2-2-Flaquer-et-al-39-55.pdf>

Ratpenat de musell llarg

Myotis myotis

Estatus: insuficientment estudiat.

Citat a la quadrícula UTM EG02.

Font: Palomo, L. J. y J. Gisbert. 2002. Atlas de los Mamíferos Terrestres de España. DGCNSECEM - SECEMU, Madrid. *In* Flaquer, C., Ruíz-Jarillo, R. & Arrizabalaga, A. (2004); Contribución al conocimiento de la distribución de la fauna quiropterológica de Cataluña.; Galemys, 16(2): 39-55.

<http://www.secem.es/wp-content/uploads/2013/03/Galemys-16-2-2-2-Flaquer-et-al-39-55.pdf>

Pipistrel·la comuna

Pipistrellus pipistrellus

Estatus: insuficientment estudiat.

Detectat a Castell-Platja d'Aro i al casc urbà de Sant Feliu de Guíxols.

Pipistrel·la nana

Pipistrellus pygmaeus

Estatus: insuficientment estudiat.

Detectat a Castell-Platja d'Aro i al casc urbà de Sant Feliu de Guíxols.

Pipistrel·la de vores clares

Pipistrellus kuhlii

Estatus: insuficientment estudiat.

Detectat a Castell-Platja d'Aro, a Santa Cristina d'Aro i a Sant Feliu de Guíxols.

Ratpenat muntanyenc

Hypsugo savii

Estatus: insuficientment estudiat.

Confirmada la cria a una colònia a Roca de Malvet, a Santa Cristina d'Aro.

Nòctul petit

Nyctalus leisleri

Estatus: insuficientment estudiat.

Detectat a Santa Cristina d'Aro.

Ratpenat dels graners

Eptesicus serotinus

Estatus: insuficientment estudiat.

Ratpenat de bosc

Barbastella barbastellus

Estatus: insuficientment estudiat.

A l'agost de 2018 es detectà a la zona de Font Picant, a Santa Cristina d'Aro (Laura Torrent Alsina).

Orellut gris

Plecotus austriacus

Estatus: insuficientment estudiat.

A primers d'octubre de 2018 es va trobar una femella amb un traumatisme que es va portar a recuperar a un centre de fauna de la Generalitat (Josep Vidal).

El 23.XI.2018, s'ha vist almenys un exemplar a l'ermita de Fanals d'Amunt, a Castell-Platja d'Aro (Jaume Ramot).

Ratpenat de cova

Miniopterus schreibersii

Estatus: insuficientment estudiat.

Citat a la quadrícula UTM EG02.

Font: Palomo, L. J. y J. Gisbert. 2002. Atlas de los Mamíferos Terrestres de España. DGCNSECCEM - SECEMU, Madrid. In Flaquer, C., Ruíz-Jarillo, R. & Arrizabalaga, A.; (2004) Contribución al conocimiento de la distribución de la fauna quiropterológica de Cataluña.; Galemys, 16(2): 39-55.

<http://www.secem.es/wp-content/uploads/2013/03/Galemys-16-2-2-2-Flaquer-et-al-39-55.pdf>

Llebre europea

Lepus europaeus

Estatus: espècie que només és relativament comuna al pla de Panedes i no és rara al pla de la vall i a d'altres sectors, com els vessants assolellats de Gavarres.

Conill de bosc _____

Oryctolagus cuniculus

Estatus: espècie relativament comuna a la que s'afegeix una certa quantitat d'efectius producte dels alliberaments portats a terme pel col·lectiu de caçadors. De fet, presenta una distribució agregada, essent comuna a determinades zones i escassa en d'altres.

Eriçó comú, eriçó fosc _____

Erinaceus europaeus

Estatus: espècie relativament comuna.

Eriçó clar _____

Atelerix algirus

Estatus: insuficientment estudiat.

Citat abans de 1995.

Font:

Ruiz-Olmo, J. Aguilar, À. 1995 Els grans mamífers de Catalunya i Andorra. Lynx Edicions, S. L. Barcelona.

Musaranya comuna _____

russula

Estatus: espècie relativament comuna.

La major part de les citacions es produeixen en trobar restes en anàlisis d'egagròpiles d'òliba.

Musaranya etrusca

Suncus etruscus

Estatus: espècie relativament comuna, encara que menys que l'anterior.

La major part de les citacions es produeixen en trobar restes en anàlisis d'egagròpiles d'òliba.

Guilla

Vulpes vulpes

Estatus: espècie relativament comuna.

Mostela

Mustela nivalis

Estatus: espècie molt escassa i en regressió..

Turó

Mustela putorius

Estatus: insuficientment estudiat.

Citat abans de 1997.

Font:

Gosalbez J. 1997. Catàleg de la fauna vertebrada de Catalunya. Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (inèdit).

Fagina, gorjablanc _____

Estatus: espècie relativament comuna.

Toixó _____

Estatus: espècie poc abundant.

Llúdriga _____

Lutra lutra

Estatus: espècie divagant molt escassa.

El 2012, es troba un exemplar atropellat a la C-65 entre St. Feliu de Guíxols i Sta. Cristina d'Aro.

Font:

- Salvador, S., Pou, Q. i Cruset E. 2015. ELS MUSTÈLIDS AMENAÇATS DE LES GAVARRES. Consorci de Les Gavarres.

Al desembre de 2016, es troba rastres a la desembocadura Ridaura i Parc dels Estanys, Platja d'Aro (Josep Ma Bas).

Geneta o gat mesquer _____

Geneta geneta

Estatus: espècie comuna.

Senglar _____

Sus scrofa

Estatus: espècie abundant, que arriba a indrets prou humanitzats, per exemple al Parc dels Estanys de Platja d'Aro, dins l'abocador de Solius o al casc urbà de Platja d'Aro.

Cabirol _____

Capreolus capreolus

Estatus: espècie en expansió, encara que molt escassa.

El 14.V.2013, un exemplar al Ridaura, a l'alçada de Solius, Santa Cristina d'Aro (Rosa Matesanz).

El 2018 es detecta un exemplar a la zona de Pedralta (Col·lectiu de caçadors).

El 15.VII.2018, un exemplar creua la carretera de Panedes, Llagostera (Eudald Pujol).

Esquirol

Sciurus vulgaris

Estatus: espècie en regressió,
encara que relativament comuna.

Rata cellarda

Eliomys quercinus

Estatus: espècie molt escassa.

Rata d'aigua

Arvicola sapidus

Estatus: insuficientment estudiat.

Citat abans de 1985.

Fonts:

Gosálbez J., Lopez-Fuster, M. J., Gotzens , G., Sans-Coma, V. 1985 EL POBLAMENT DELS PETITS MAMÍFERS (INSECTIVORA I RODENTIA) A CATALUNYA. REQUERIMENTS AMBIENTALS I DISTRIBUCIO GEOGRAFICA. Butll. Inst . Cat. Hist. Nat., 52 (Sec. Zool ., 6): 209 - 230. Barcelona.

Ventura, J. 1988. *Contribución al conocimiento del género Arvicola Lacépède, 1799, en el nordeste de la Península Ibérica*. Tesis doctoral. Facultat de Biologia. Universitat de Barcelona. Barcelona.

Gosalbez J. 1997. Catàleg de la fauna vertebrada de Catalunya. Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (inèdit).

Talpó muntanyenc

Microtus agrestis

Estatus: espècie escassa.

La major part de les citacions es produeixen en trobar restes en anàlisis d'egagròpiles d'òliba.

Talpó comú

Microtus duodecimcostatus

Estatus: espècie comuna.

La major part de les citacions es produeixen en trobar restes en anàlisis d'egagròpiles d'òliba.

Talpó roig

Clethrionomys glareolus

Estatus: espècie molt escassa.

El 27.II.2018, es troba restes d'un exemplar en un anàlisi d'egagròpiles d'òliba procedents de Santa Cristina d'Aro. (Josep Ma Bas, Jaume Ramot).

Ratolí de bosc

Apodemus sylvaticus

Estatus: espècie abundant.

La major part de les citacions es produeixen en trobar restes en anàlisis d'egagròpiles d'òliba.

Rata comuna

Rattus norvegicus

Estatus: espècie molt abundant.

Rata negra o rata traginera

Rattus rattus

Estatus: espècie comuna.

Ratolí domèstic

Mus musculus domesticus

Estatus: espècie abundant.

La major part de les citacions es produeixen en trobar restes en anàlisis d'egagròpiles d'òliba.

Ratolí mediterrani

Mus spretus

Estatus: espècie comuna.

La major part de les citacions es produeixen en trobar restes en anàlisis d'egagròpiles d'òliba.

Balena blava

Balaenoptera musculus

Estatus: espècie accidental.

A primers de novembre de 1913, un exemplar és capturat prop de Sant Feliu de Guíxols.

Fonts:

- Soler, L.; 1913. Un balènid a Catalunya. But. Inst. Cat. Hist. Nat. (2" serie), 3: 42.
- Grabulosa, I. 1995. "Els cetacis de la costa empordanesa i selvatana". Revista de Girona, núm 112.

Rorqual comú

Balaenoptera physalus

Estatus: espècie regular, encara que escassa, en migració.

A finals d'octubre de 1912, és capturat un exemplar a una cala propera a Sant Feliu de Guíxols, que serà naturalitzat pel preparador Soler i Pujol de Barcelona.

Font:

- Diario de Gerona de Avisos y Noticias, 06/12/1912.
<http://pandora.girona.cat/viewer.vm?id=0000537190&page=7&search=Ballena&lang=ca&view=hemeroteca>

Catxalot

Physeter macrocephalus

Estatus: espècie accidental.

El 7.VIII.2011, es troba una cria morta a Canyet, Santa Cristina d'Aro.

Font:

- <https://www.diaridegirona.cat/comarques/2011/08/09/troben-catxalot-mort-platja-del-canyet-santa-cristina-daro/506904.html>

Dofí mular

Tursiops truncatus

Estatus: espècie relativament comuna.

Dofí llistat

Stenella coeruleoalba

Estatus: espècie molt escassa prop de la costa, més comuna mar endins.

Cap d'olla

Globicephala melas

Estatus: espècie molt escassa

L'1.IV.1950 es troba un exemplar embarrancat a Canyet, Santa Cristina d'Aro.

Font:

- Àncora del 13/04/1950.

El 17.V.1962 es troba un exemplar embarrancat a Sant Pol, Sant Feliu de Guíxols.

Font:

- Redacció. Captura de un cetáceo en San Pol. Àncora del 24/05/1962.

El 14.III.1972 es troba un exemplar embarrancat a Sant Pol, Sant Feliu de Guíxols (Imatge).

Fonts:

- LLOYDS. Àncora núm.: 1239 del 23/03/72.
- Grabulosa, I. 1986. NOVEDADES 1 ANALISI GLOBAL DEL POBLAMENT CETOLÓGIC L POBLAMENT CETOLÓGIC DE L'EMPORDA (NE DE CATALUNYA). MISCEL·LÀNIA ZOOLÒGICA.
- Grabulosa, I. 1995. "Els cetacis de la costa empordanesa i selvatana". Revista de Girona, núm 112.

Cap d'olla gris

Grampus griseus

Estatus: espècie accidental

El 25.V.1973 un exemplar és capturat front Sant Feliu de Guíxols.

Fonts:

- Noticiario del mar. Àncora núm.: 1301 del 31/05/73.
- Casinos, A., Filella, S.1975. PRIMER RECULL ANUAL (1973) DE LA COMISSIO DE CETOLOGIA DE LA INSTITUCIO CATALANA D'HISTORIA NATURAL. BUTLLETÍ DE LA INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL. Núm. 39.

Zífid de Cuvier

Ziphius cavirostris

Estatus: espècie accidental

El vespre del 23.I.2020 es trobà les restes antigues (que un temporal posà al descobert) d'un individu. Alguns ossos cremats suggereixen el consum de l'animal.

Home

Estatus: espècie de primat abundantíssima i ubiqua, amb poblacions de comportament molt divers i complex: sedentària, migradora, estival, hivernant i divagant, amb múltiples variacions.

EXÒTIQUES

Conill casolà

Oryctolagus cuniculus domesticus

Estatus: espècie local i puntualment abundant que, en determinats casos pot esdevenir una veritable plaga pels cultius.

Gat domèstic

Felis catus domesticus

Estatus: espècie abundant, amb moltes poblacions assilvestrades, sovint a indrets propers a llocs tan sensibles com el Parc dels Estanys o la bassa del Dofí, a Castell-Platja d'Aro.

Visó americà

Mustela vison

Estatus: espècie cada vegada més abundant.

Mufló

Ovis gmelini musimon x *Ovis sp.*

Estatus: espècie introduïda accidentalment a l'Ardenya. Uns pocs exemplars van arribar a reproduir-se a cavall de l'Ardenya i Gavarres. Actualment sembla extingit.

Porc vietnamita

Sus scrofa domestica

Estatus: espècie detectada puntualment que, com es pot veure a la imatge, es pot haver creuat amb porc senglar.

POSSIBLES, NO CONFIRMADES

Citades a:

- Bayer, X., Serra-Cobo, J., López-Roig, M. Consideracions sobre la fauna de quiròpters. In Diversos autors. 2010. Història Natural dels Països Catalans. Suplement Fauna i Flora. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

Ratpenat de musell agut

Myotis blythii

Ratpenat cuallarg

Tadarida teniotis

AGRAÏMENTS

Apart de les persones citades a la Introducció, el nostre més profund agraïment a tots els observadors que han fet públiques les seves citacions i/o han cedit les seves imatges. A Joan Hontangas pels seus comentaris i suggeriments pel que fa als cetacis. També, i molt especialment, a Josep Ma Bas Lay per la revisió del text i els seus suggeriments i apreciacions en la definició de l'estatus de les diferents espècies.